

سازمان تجارت جهانی

را حله نیرونگ
ورودی ۷۵- حقوق

این مذاکرات بر آزادسازی بیشتر تجارت، تقویت نقش گات و تدوین قواعد و مقررات چند جانبه برای گسترش و آزاد سازی تجارت استوار بود. آنچه این دور از مذاکرات را از دور قبلی آن متمایز می ساخت این بود که مذاکرات از مسائل همیشگی و سستی تجارت بین المللی مانند موانع و محدودیتهای تعرفه ای و غیر تعرفه ای فراتر رفته، به مسائلی همچون سیاست کشاورزی و سرمایه گذاری خارجی منسوجات و پوشاک و مالکیت معنوی پرداخته است. گرچه در ابتدا مدت مذاکرات این دور چهار سال، یعنی تا آخر ۱۹۹۰ تعیین شده بود، اما عملاً مذاکرات هفت سال به طول انجامید و حاصل آن گسترش دامنه فعالیتهای گات^۲ بود که کشاورزی، منسوجات و پوشاک و اقدامات سرمایه گذاری مرتبط با تجارت را نیز در بر گرفت. در سال ۱۹۹۳ در همین کنفرانس، یک موافقتنامه ۵۵۰ صفحه ای توسط ۱۱۷ کشور به تصویب رسید که بزرگترین قرار داد تجاری جهان در آن زمان محسوب می شد؛ به این ترتیب «سازمان تجارت جهانی» متولد شد.

^۱ مذاکرات عمومی و ادواری میان اعضای سازمان «دوره» نام دارد.

2 - wto = world trade organization

3 - gatt = General Agreement on Tariff and

Trade) موافقتنامه ای است که پیش از سازمان تجارت جهانی

میان برخی کشورها به امضا رسیده بود.

طی دهه ۸۰ بویژه در نیمه دوم، بسیاری از کشورهای در حال توسعه به سوی طی خصوصی سازی، کاهش دخالت های دولت در امور اقتصادی، مقررات زدایی، آزادسازی تجارت بین المللی کردن رفتارهای اقتصادی، تلاش جهت جلب سرمایه های خارجی و بطور کلی سعی در حاکم کردن عناصر اقتصاد بازار بر اقتصادهایشان روی آوردند. این تحولات ساختاری در محیط اقتصاد سیاسی بین المللی، زمینه ساز آغاز مذاکرات دوراروگوئه^۱ (۱۹۸۶) و تشکیل سازمان تجارت جهانی بود^۲

مذاکرات دور هشتم در سپتامبر ۱۹۸۶ در پی ملاقات وزیران بازرگانی کشورهای عضو، در اروگوئه برگزار شد. آنها موافقت کردند مذاکرات خود را در خصوص یافتن روشی جدید برای بهبود تجارت در سطح جهان طی یک دوره چهار ساله تحت نظارت سازمان آغاز کنند. این مذاکرات نیز به دوراروگوئه معروف شد. هدفهای

تولید و تجارت و بهره‌وری بهینه از منابع جهانی، دستیابی به توسعه پایدار با توجه به بهره‌برداری بهینه از منابع جهانی، حفظ محیط زیست بطوری که با سطح مختلف توسعه اقتصادی سازگاری داشته باشد و افزایش سهم کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته از رشد تجارت بین المللی، از اهداف مختص سازمان تجارت جهانی به شمار می‌رود.^۱

متناسب با همین اهداف، سازمان تجارت جهانی به مدیریت و تسهیل عملیات اجرایی و توسعه اهداف موافقتنامه سازمان تجارت جهانی و تهیه چارچوب لازم برای اجرای مدیریت موافقتنامه‌های تجاری چند جانبه می‌پردازد. همچنین نقش فراهم کردن امکانات گردهمایی اعضا برای مذاکره و مشورت در زمینه روابط چند جانبه تجاری و اجرا و تدوین مقررات مربوط به روشهای حل اختلاف میان اعضا را بر عهده دارد. سازمان تجارت جهانی همچنین موظف است نظام بررسی و تجدید نظر در سیاستهای تجاری را برقرار نموده، با سازمانها و تشکیلات اقتصادی بین المللی همچون صندوق بین المللی پول و بانک جهانی همکاری داشته باشد.

اصول سازمان تجارت جهانی با کمی تفاوت همانند اصول مندرج در موافقتنامه گات می‌باشد. بطور کلی سازمان تجارت جهانی بر هشت اصل مهم مبتنی است:

در سال ۱۹۹۵ این نهاد نوپا، به پیشنهاد کشورهای کانادا، مکزیک و کشورهای عضو اتحادیه اروپا، آغاز به کار کرد. طبق همین موافقتنامه کلیه کشورهای عضو گات موظف شدند ظرف مدت دو سال به عضویت این سازمان در آیند.

عضویت در این سازمان به معنی پذیرش تمام نتایج و مصوبات دوراروگونه است و وجه تمایزاتی با گات دارد^۱؛ اول آنکه در جنبه‌های حقوقی قدرت بیشتری به این سازمان داده شده است. گات موافقتنامه‌ای بدون قدرت اجرایی بود ولی سازمان تجارت جهانی دارای قدرت اجرایی است. دوم آنکه WTO هادی دائمی با توافقیهای مستمر می‌باشد. در حالیکه گات یک موافقتنامه قانونی موقت بود. سوم آنکه کشورها در موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت، مشارکت کنندگان قراردادی محسوب می‌شدند ولی در سازمان تجارت جهانی، کشورها عضو هستند. چهارم آنکه گات عمدتاً کالاها را در برمی‌گرفت، ولی سازمان تجارت جهانی خدمات و حتی مالکیت معنوی را نیز در بر می‌گیرد.

به دلیل همین خصوصیات برجسته سازمان تجارت جهانی است که هم اکنون بیش از ۱۴۰ کشور جهان با در اختیار داشتن بیش از ۹۰ درصد تجارت جهانی، عضو سازمان تجارت جهانی بوده و بعضی از کشورهای دیگر نیز در حال مطالعه برای پیوستن به این سازمان می‌باشند.^۲

اهداف و اصول سازمان تجارت جهانی

سازمان تجارت جهانی، همچون گات، سه هدف عمده را دنبال می‌کند: ارتقای سطح زندگی، تأمین اشتغال کامل در کشورهای عضو و توسعه

۱- خطیبی، مهدی، مقاله تأسیس وتو ماهنامه اقتصاد ایران،

شماره ۱۲، ۱۳۷۸، ص ۴

۲- شبکه اینترنت www.Wto.Com

۳- وزارت بازرگانی، حوزه معاونت بازرگانی خارجی. خلاصه سندهایی مذاکرات دوراروگونه. دسامبر ۱۹۹۳ (فوروردین ۱۳۷۳).

۸ - انجام مشورت در مورد سیاستهای بازرگانی با دیگر اعضا و حل و فصل اختلافات ناشی از روابط تجاری از طریق مذاکره.

ساختار سازمان تجارت جهانی

سازمان تجارت جهانی دارای تشکیلات زیر است:^۱

- ۱- کنفرانس وزیران؛ ۲- شورای عمومی؛
- ۳- رکن حل اختلاف؛ ۴- دبیرخانه؛ ۵- رکن بررسی خطمشی تجاری؛ ۶- شوراهای تخصصی؛ ۷- کمیته های تخصصی.

۱- کنفرانس وزیران: که از نمایندگان کلیه دول عضو تشکیل می شود، عالی ترین رکن سازمان به شمار می آید. اجلاسهای این کنفرانس حداقل هر دو سال یکبار برگزار می شود. کنفرانس مزبور، وظایف سازمان تجارت جهانی را دارا بوده، در راستای انجام وظایف خود مبادرت به تأسیس کمیته هایی می کند. تعیین مدیر کل سازمان، اختیارات و وظایف او نیز بر عهده کنفرانس است.

۲- شورای عمومی: از نمایندگان کلیه دول عضو تشکیل شده است و در فواصل بین المللی اجلاسهای کنفرانس وزیران، وظایف آن را بر عهده دارد. وظیفه دیگر این شورا، هدایت کلی و نظارت بر نحوه فعالیت های شوراهای تجارت کالا، تجارت خدمات و جنبه های مرتبط با تجارت حقوق مالکیت معنوی است. همچنین مسؤلیتهای «رکن حل اختلاف» و «رکن بررسی

۱- اصل عدم تبعیض و تعمیم بلا شرط اصل دولت کامله الوداد (MFN)

بر طبق این اصل هرگونه امتیاز بازرگانی یا تعرفه ای که از سوی یک کشور نسبت به هر کشور عضو اعمال می شود، به تمام شرکای تجاری عضو، قابل تعمیم است. تنها استثنای این اصل در مورد همگرایی اقتصادی همانند اتحادیه های گمرکی بین چند کشور می باشد.

۲- استفاده از محدودیتهای کمی در تجارت همچون سهمیه بندی و صدور پروانه واردات ممنوع بوده، حمایت از صنایع داخلی فقط از طریق تعرفه های گمرکی شفاف امکان پذیر می باشد.

۳- کاهش و تثبیت تعرفه های گمرکی و حذف موانع تجاری غیر تعرفه ای، مگر در مورد محصولات کشاورزی که با مشکلات در پرداختها مواجه هستند.

۴- برقراری سیستم تعرفه های ترجیحی با هدف اعطای امتیازات تجاری به بعضی از فرآورده های کشورهای در حال توسعه، به منظور ساده سازی رقابت محصولات این کشورها با محصولات تولیدی کشورهای صنعتی.

۵- هرگونه عمل کشورهای عضو که جنبه دامپینگ (فروش زیر قیمت تمام شده) داشته باشد ممنوع است.

۶- وضع هرگونه مالیات بر کالای وارداتی بیشتر از میزان مالیات بر کالاهای ساخت داخل، توسط کشورهای عضو ممنوع است.

۷- اعطای هرگونه وام (کمک بلاعوض) و تخفیف مالیاتی به منظور تشویق کالا غیر قانونی است.

۱- مصفا، نسرین و شایگان، فریده و صادقی حقیقی، دیدخت. راهنمای سازمان ملل متحد (۲)، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۴، ص ۹۲.

۵- رکن بررسی خط مشی تجاری : طبق مکانیسم بررسی خط مشی تجاری ، رکن بررسی خط مشی تجاری، پیش بینی شده است. بعلاوه ، شورای عمومی نیز برای انجام وظایف و مسؤولیتهای این رکن تشکیل جلسه می دهد. یکی از وظایف مهم رکن مزبور، بررسی خط‌مشی‌ها و رویه های تجاری همه اعضا از لحاظ تأثیر آنها بر نظام چند جانبه تجاری خواهد بود. بدین منظور هر دولت عضو، باید به طور منظم رویه های تجاری را که اتخاذ می‌کند به این رکن گزارش دهد. رکن بررسی خط مشی تجاری حداکثر پنج سال بعد از انجام لازم الاجرا شدن موافقتنامه تاسیس سازمان تجارت جهانی، ارزیابی عملکرد مکانیسم بررسی خط مشی تجاری را بر عهده گرفت. نتایج ارزیابی مزبور، به کنفرانس وزیران ارائه شد.

۶- شوراهاى تخصصی : سازمان تجارت جهانی برای اجرای وظایف خود مبادرت به تشکیل شوراهاىی می نماید که بطور کلی زیر نظر شورای عمومی فعالیت می کنند.

۷- کمیته‌های تخصصی : کنفرانس وزیران برای اجرای وظایفی که بر عهده دارد، مبادرت به تأسیس کمیته های تخصصی می‌کند. مهمترین این کمیته ها عبارت است از:

الف - کمیته تجارت و توسعه^۱ ؛ ب : کمیته محدودیتهای تراز پرداختها^۲ ؛ ج - کمیته بودجه، مالی و تشکیلاتی .

این کمیته ها وظایف خود را طبق

خط مشی تجاری» را عهده دار بوده و جهت ایفای مسؤولیتهای خود در این خصوص، مبادرت به تشکیل جلساتی می‌کند. شورای عمومی مسؤول ارتباط و همکاری سازمان تجارت جهانی با سایر سازمانهای بین المللی بوده، تصویب مقررات مالی و بودجه سالانه سازمان را برعهده دارد و حقوق عضویت هر یک از اعضا را نیز تعیین می کند.

۳- رکن حل اختلاف: به منظور مشورت و حل اختلاف مطابق تفاهم نامه راجع به قواعد و رویه های حاکم بر حل اختلاف تشکیل می‌شود و برای انجام وظایف محوله اختیار خواهد داشت که هیأت‌های رسیدگی را تشکیل دهد، گزارشهای هیأت رسیدگی و رکن استینافی را تصویب کند، بر اجرای احکام و توصیه‌ها نظارت نماید و تعلیق امتیازات و دیگر تعهدات را به موجب موافقتنامه‌های تحت پوشش اجازه دهد. تشکیل جلسات این رکن بر حسب ضرورت خواهد بود و کشورهای عضو، ملزم به تبعیت از اصول و تصمیماتی هستند که از سوی این رکن اتخاذ می‌شود.

۴- دبیرخانه : از مدیر کل - که در رأس آن قرار دارد - و کارکنان تشکیل شده است . مدیر کل را کنفرانس وزیران منصوب می کند. او طبق مقررات و شرایطی که کنفرانس تصویب کرده است به انجام وظایف محوله می‌پردازد. یکی از وظایف مدیر کل، نصب کارکنان دبیرخانه و تعیین وظایف آنها بر طبق مصوبه کنفرانس وزیران است. مدیر کل مسؤول برآورد بودجه سالانه و تنظیم بیان مالی سازمان و ارائه آن به کمیته بودجه، مالی و تشکیلاتی است.

^۱ - Committee on trade and Development

^۲ - Committee on Balance of paymeng Restrictions

به مجرد اینکه درخواست وی مبنی بر عضویت پذیرفته شود، یک گروه کاری متشکل از داوطلب عضویت، جهت رسیدگی به تقاضای عضویت تشکیل می‌شود و کشور متقاضی، گزارشی از سیاستهای تجاری خود تهیه و به این گروه ارائه می‌دهد.

همزمان با اقدامات فوق، مذاکرات دو جانبه و چند جانبه ای به منظور تعیین شرایط عضویت و حصول توافق میان گروههای کاری، سپس تنظیم پروتکل الحاق کشور، و مشخص شدن تعهدات هر کشور در زمینه گشایش بازار کالا و خدمات خود به روی سایر اعضا انجام می‌گیرد. در واقع مرحله اول یعنی مذاکرات، آغاز فرایندی است که در نهایت منجر به عقد قرارداد میان دولت متقاضی و سازمان می‌شود. تمامی مواد و بندهای این قرار داد نیز طی مذاکره و بر اساس توافق تعیین می‌شود. این مرحله در سازمان تجارت جهانی به مرحله Fact Finding موسوم است و به مجموعه اطلاعاتی مربوط می‌شود که هر کشور (متقاضی عضویت) باید تهیه کند و در اختیار گروه کاری قرار دهد و بطور عمده شامل گزارش سیستم تجاری، پرسشها و پاسخهای کتبی مربوط به این گزارش و اسناد و قوانین مورد نیاز است.

نتیجه تلاشهای گروههای کاری منجر به تهیه مجموعه اسنادی خواهد شد که شامل گزارش گروه کاری، پروتکل الحاق و جدول تعهدات

موافقتنامه های تجاری چند جانبه و آنچه شورای عمومی تعیین کرده است، انجام می‌دهند و عضویت در آنها بر کلیه دول عضو مفتوح خواهد بود.^۱

عضویت در سازمان تجارت جهانی

مطابق مفاد موافقتنامه تأسیس سازمان تجارت جهانی، طرفهای متعاقد گات ۱۹۴۷ و نیز جوامع اروپایی که موافقتنامه حاضر و موافقتنامه های تجاری چند جانبه را می‌پذیرند و در مورد آنها جداول امتیازات و تعهدات به گات ۱۹۹۴ و جداول تعهدات خاص به موافقتنامه عمومی راجع به تجارت خدمات منضم شده است، بصورت اعضای اصلی سازمان تجارت جهانی در می‌آیند. الحاق هر عضو جدید به سازمان که در اداره روابط تجاری خود، مطابق موافقتنامه های تجاری چند جانبه خود استقلال کامل داشته باشد، طبق شرایطی که میان آن و سازمان تجارت جهانی مورد توافق قرار می‌گیرد، با تصویب دو سوم آرای اعضای کنفرانس وزیران صورت خواهد گرفت. همچنین خروج هر دولت عضو از سازمان، شش ماه پس از اعلام کتبی به مدیر کل، صورت می‌گیرد.^۲

مراحل عمومی پیوستن به سازمان

تجارت جهانی

فرآیند الحاق به سازمان تجارت جهانی، فرآیندی طولانی و چند مرحله ای است که هر مرحله از آن الزامات و شرایط خاص خود را می‌طلبد. کشوری که خواهان عضویت در این سازمان است، ابتدا باید تقاضای عضویت خود را از مدیر کل سازمان به اطلاع سایر اعضا برساند. پس از طرح تقاضای این کشور در جلسه شورا، و

^۱ - مصفا، نسرين و شایگان، فریده. صادقی حقیقی، دیدخت. راهنمای سازمان ملل متحد (۲). مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۴، صفحه ۹۶.

^۲ - وزارت بازرگانی، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، سندهایی دوراروگونه. آذر ۱۳۷۳.

برای بعضی از صنایع و محصولات کشورهای در حال توسعه در نظر گرفته شده است.

۷- ارتقای کیفی محصولات تولیدی داخلی به سبب لزوم رعایت استانداردهای بین المللی به دلیل وجود و افزایش رقیبان در بازار.

۸- امکان افزایش درآمدهای مالیاتی کشور با حذف موانع غیر تعرفه ای و تبدیل آنها به موانع تعرفه ای.

۹- اصلاح و به هنگام شدن قوانین توسعه صادرات و جلوگیری از تغییر مکرر این قوانین و در نتیجه نظم یافتن امور گمرکی و تشویق صادرات.

۱۰- اجبار دولت به گسترش حیطه عملکرد بخش خصوصی و جدیت بیشتر در خصوصی سازی و در نتیجه دستیابی به اثرات مثبت حاصل از آن.

۱۱- اصلاح و بهبود سیستمهای حمایتی در کشور - که یکی از نقاط ضعف در زمینه فعالیتهای تولیدی و اقتصادی می باشد - و لزوم پابندی دولت به این سیستمها.

ب - مضار پیوستن به سازمان تجارت جهانی

۱- افزایش واردات ناشی از برداشتن موانع غیر تعرفه ای و حذف کنترلهای ارزی و زیان حاصل از آن با توجه به کمبود منابع ارزی.

۲- امکان کسری زیاد در تراز بازرگانی به دلیل

دسترسی به بازار کشور در مورد کالاها و خدمات است. جدول مذکور توسط دبیرخانه سازمان تهیه می شود.

مرحله آخر، مجموعه ای است که برای تصویب به شورای عمومی تسلیم می شود؛ رأی گیری در جلسه شورا باید انجام گیرد و عضویت کشور متقاضی منوط به کسب دو سوم آرا می باشد. یک ماه پس از تصویب پروتکل توسط پارلمان کشور متقاضی، عضویت به مرحله اجرا در می آید.^۱

تبعات پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی

الف - منافع پیوستن به سازمان تجارت جهانی^۲

۱- دسترسی آسانتر به بازارهای جهانی.

۲- افزایش قدرت چانه زنی، اخذ امتیاز و قدرت مانور در دهکده جهانی.

۳- جذب بیشتر سرمایه گذاری خارجی و انتفاع از آثار مثبت آن.

۴- امکان استفاده از مشاوره ها، کمکها، خدمات فنی و سیستمهای سازمان تجارت جهانی در چارچوب مقررات سازمان تجارت جهانی جهت حل اختلافات تجاری.

۵- بهبود وضعیت حقوق مالکیت در ایران.

۶- توسعه صادرات ایران بخصوص در محصولاتی که مزیت نسبی در تولید آنها وجود دارد - همچون کالاهای کشاورزی، منسوجات و پوشاک، صنایع غذایی و ... - حفظ موقعیت صادراتی کشور در تولید این قبیل محصولات سستی مانند فرش و بهره گیری از تسهیلاتی که

^۱- صناعی، علی. آذربایجانی، کریم. پذیرش ایران در سازمان تجارت جهانی (WTO) و پیش بینی تأثیرات آن بر صنایع، آتروپات، ۱۳۷۸

^۲- امیدبخش، اسفندیار. پیوستن به سازمان تجارت جهانی. روزنامه اطلاعات. شماره ۲۱۹۶۶، ۱۳۷۹/۵/۳، ص ۶

متخصص به گونه ای که آگاهیهای لازم اقتصادی - حقوقی نسبت به مفاد موافقتنامه های سازمان تجارت جهانی توسط این گروه وجود داشته باشد تا در مواقع ضروری با دیدگاهی روشن نسبت به مسائل حضور در مذاکرات جهانی بصورت مؤثر اقدام شود.

۴- توانایی بنگاهها در عرضه محصولات با کیفیت برتر و از لحاظ قیمتی قابل رقابت با محصولات مشابه در بازارهای جهانی.

۵- وجود ظرفیت اضافی برای صادرات کالاهای صنعتی و بالا بودن سهم این قبیل صادرات در کل صادرات غیر نفتی کشور.

۶- برخورداری کشور از ثبات اقتصادی در سطح کلان.

۷- هماهنگی سیاستهای پولی، مالی، ارزی و تجاری کشور.

۸- وجود تشکیلاتی به منظور سازماندهی بازار صادرات و با هدف ایجاد زمینه لازم برای رشد صادرکنندگان حرفه ای و خبیره.

۹- برخورداری از نظام گمرکی کار آمد برای تسهیل ورود و خروج کالاها و ثبت آماری آنها.

۱۰- برخورداری از کارشناسان خبیره در شناخت موضوعهایی که در سازمان تجارت جهانی مطرح

افزایش واردات پیش از افزایش صادرات و به دلیل عدم امکان استفاده مؤثر از کنترل واردات و مهار نرخ ارز در هنگام بی ثباتی اقتصادی و سنتی ماندن ساختار تولید و صادرات کشور در کوتاه مدت و میان مدت.

۳- امکان ورشکستگی بنگاههای اقتصادی در بخشهای کشاورزی، صنعت و خدمات و پیامدهای ناشی از آن؛ از قبیل افزایش میزان بیکاری در نتیجه کاهش تولید صنایع و کارخانجاتی که دارای محصولات قابل رقابت نیستند، بدتر شدن وضعیت توزیع درآمدها در کشور و پرداخت هزینههای هنگفت بابت تولید کالاهای مشمول حقوق مالکیت.^۱

نتیجه:

ایران برای اینکه بتواند به سازمان تجارت جهانی ملحق شود و پیوستن او همراه با موفقیت باشد، باید تدابیری اتخاذ نماید. از جمله این تدابیر و شرایط می توان به موارد زیر اشاره کرد:^۲

۱- بستر سازی قانونی از طریق بازنگری در برخی قوانین مورد نظر قانون اساسی فاقد سرمایه گذاری خارجی، بیمه، بانکداری، گمرک، مالیات، و ... و تطبیق آنها با قوانین و مقررات سازمان تجارت جهانی.

۲- بستر سازی اقتصادی از طریق شناخت پتانسیل در مزیت های نسبی بالقوه و بالفعل در بخشهای عمده اقتصادی و افزایش قدرت رقابت محصولات صادراتی کشور.

۳- مشارکت در مذاکرات سازمان تجارت جهانی از طریق مطالعات مستمر و تحقیقات دقیق اقتصادی - حقوقی توسط گروه کاری منسجم و

^۱- امیدبخش، اسفندیار. پیوستن به سازمان تجارت جهانی.

روزنامه اطلاعات بشماره ۲۱۹۶۶، ۱۳۷۹/۵/۴، ص ۵

^۲- دزیسند، فرهاد. عبدیان، مسعود. منابع و مضار پیوستن به سازمان تجارت جهانی. مجله برنامه و بودجه، سازمان برنامه و بودجه، شماره ۱۳ و ۱۴. اردیبهشت و خرداد ۱۳۷۶

به منظور اطلاع از وضعیت اقتصادی کشور در هر لحظه از زمان.

۱۳- وجود سازمانی واحد که در برقراری ارتباط با سازمان تجارت جهانی، وزارتخانه‌ها و بخش خصوصی کشور تام‌الاختیار باشد و در عین حال قابلیت اتخاذ تصمیماتی هماهنگ با سیاستهای کلان و سیاستهای تجاری کشور را دارا باشد.

می‌شود و نیز متبحر در فن رایزنی و چانه زنی در مذاکرات تجاری و تعرفه‌ای.

۱۱- برخورداری از کارشناسانی که بخوبی از وضعیت اقتصادی موجود کشور مطلع باشند، بطوریکه بتوانند پیامدهای تصمیم‌گیریهای مختلف در سازمان تجارت جهانی را بر بخشهای اقتصادی بدرستی ارزیابی کنند.

۱۲- برخورداری از نظام آماری دقیق و روزآمد

فهرست منابع و مآخذ

- امید بخش، اسفندیار، پیوستن به سازمان تجارت جهانی. روزنامه اطلاعات. شماره ۲۱۹۶۶، ۱۳۷۹/۵/۳.
- دژپسند، فرهاد. عبدیان مسعود. منابع و مضار و پیوستن به سازمان تجارت جهانی، مجله برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه شماره ۱۳ و ۱۴ اردیبهشت و خرداد ۱۳۷۶
- راهنمای سازمان ملل متحد (۲). مصفا، نسرین و شایگان فریده صادقی حقیقی، دیدخت. مدرسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه. ۱۳۷۴
- گاهنامه اقتصاد ایران، خطیبی، مهدی. مقاله تاسیس و تو. شماره ۱۳۷۸. ص ۴
- وزارت بازرگانی، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، سند نهایی دوراروگونه آذر ۱۳۷۳

رتال جامع علوم انسانی

